

Månadens arkivhandling 2004
Förman vid brandkåren i Göteborg 1884

I april 1884 sökte Sven Fredrik Jonasson-Lidman, förman vid brandkåren i Göteborg, en tjänst som sundhetskonstapel i Göteborg. Då lämnade han in sitt avgångsbetyg från Hunnebergs skogsskola, där han gått 1/10 1869 till 16/6 1870. Han fick 15/4 1873 anställning vid Göteborgs brandkår. Brandchefen Oscar Lindhé rekommenderade honom särskilt till den nya tjänsten hos stadsläkaren Almquist, men Lidman fick den inte. Av brandkårens personalliggare framgår att han stannade kvar i tjänst till 22/2 1904, då han vid 54 års ålder fick avsked.

Personalliggarna har litet mer att berätta om Lidman. Han var född i Tunhems socken (Västra Tunhem) i Älvsborgs län 17/3 1850 och ogift när han började vid brandkåren; han blev brandkarl nr 16 vid stationen i Haga och uppgavs bo där. Lidman fick böta för försumlighet i tjänsten, när han var t f förman i Haga, men befordrades ändå till förman (nr 4) 1/10 1875, och då hade han hunnit gifta sig. Kan försumligheten ha inträffat i samband med giftermålet och blivit förlåten som engångsföreteelse? Han hade varit kronojägare, innan han kom till brandkåren, och det var ju sådant arbete han utbildats för, men han föredrog tydligen livet i staden. Skogsskolan på Hunneberg var en av de första som inrättades. Den fanns där 1860-1913. Utbildningen av skogsvaktare och kronojägare var statlig, även om landets första skogsskola startades i Södermanland av länets hushållningssällskap. Utbildningen var praktiskt inriktad, som framgår av betyget. Senare lade man även vikt vid väl- och rättskrivning, matematik och geometri - räknekonst och geometriska beräkningar ingick även i kursen på Hunneberg. Skolans föreståndare var jägmästaren i det revir där skolan låg, och han hette i det här fallet Axel Cnattingius. Något arkiv från skolan är inte bevarat, men det finns två volymer från skogsskolan i Hunnebergs revirs arkiv på landsarkivet.

Någon större nytta av sin skogligen utbildning hade Lidman knappast i brandkåren, även om ett betyg vid skogsskolan gällde förmåga att leda arbetsfolk. Löneliggaren för Göteborgs brandkår 1893 visar att Lidman hade 76 kronor och 33 öre i månadslön. Hur hans arbete gestaltades kan man få en viss uppfattning om i brandjournalerna, dvs liggarna över bränder i Göteborg. Brandkåren larmades från olika brandskåp eller från väktaren i Kristine kyrktorn som hade telegrafisk förbindelse med brandstationerna. Vid brand i hamnen, även på Hisingssidan, ryckte man ut från Haga och Majorna i båtar. 5/6 1873 brann Levin & Holtens ångsåg på Hisingen. Elden spreds snabbt och brandkåren inriktade sig på att hindra spridning till omkringliggande byggnader och timmerupplag, vilket lyckades. 23/8 inträffade en explosion i jakten Dorothea vid Rya näs, ägd av skepparen Eriksson i Västra Frölunda. Den var lastad med gas och fotogen, sprang i luften och de tre besättningsmännen omkom. Brandkåren ryckte ut men "kunde inget göra mot detta eldhav varför de strax återvände." Men annars var det oftast fråga om skorstenseld eller mindre tillbud. Vilka brandmän som deltog i de olika utryckningarna framgår inte, bara vilka stationer som kallades.

Afgångsbetyg
från
Hunnebergs Skogs-Skola.

Skogs- och Jägeri-lärlingen *Sven Fr. Jonasson-Lidman*
från *Elfsborgs* län, som är född den *17 Mars 1850* och här-
städes åtnjutit undervisning från den 1 Oktober 1869, har för under lärotiden förvärfvade in-
sichter och efter med honom denna dag anställd offentlig examen visat sig förtjent af följande
vitsord, nemligen:

i räknekonst t. o. m. <i>regula de tri</i> och enklare geometriska beräkningar	<i>Godkänd.</i>
" grunderna för ytors mätning och kartläggning	<i>Godkänd.</i>
" naturlärans enklaste grunder med tillämpning på skogshushållningen	<i>Godkänd.</i>
" läran om skogens bringande till återväxt ge- nom fröträd och kultur	<i>Godkänd.</i>
" skogshuggning och hjälpgallring	<i>Godkänd.</i>
" läran om skogens beskydd	<i>Godkänd.</i>
" läran om skogsprodukternas tillgodogörande tillika med praktisk kolning och enkla regler för torfberedning	<i>Godkänd.</i>
" enkla regler för skogsuppskattning	<i>Godkänd.</i>
" läran om skogsbevakning	<i>Godkänd.</i>
" läran om jagt	<i>Förvarlig.</i>
" förmåga att utställa och leda arbetsfolk samt duglighet som praktisk arbetare	<i>Godkänd.</i>

och har bemänte *S. F. Jonasson-Lidman* under lärotiden ådagalagt *god*
flit och ett *hedrande* uppförande.

Hunnebergs Skogs-Skola den *16 Juni* 1870.

V. J. Groth
Skogsinspektör

Nel. Cuattinguis!
Skolans Föreståndare.

OBS. De olika kunskapsgraderna betecknas med: *berömlig*, med *beröm godkänd*, *godkänd*, *förvarlig*, *stillräcklig*. — **Flit**:
berömlig, *god*, *förvarlig*. — **Uppförandet**: *hedrande*, *godt*, *förvarligt*.

Betyg från skogsskolan på Hunneberg 1870 för Sven Fredrik Jonasson-Lidman, senare förman vid Haga brandstation i Göteborg.

BRANDCHEFEN.
GÖTEBORG den 17 April 1884.

Herr förste Stadsläkaren E. Ahlqvist,
Göteborg.

Öfverlämnad härnäst, som är förman vid
Brandkåren, sy som vid denna kår varit
anställd i omkring elfva år, ännu är öfver
anställning som sanndhetskonstapel. Eftersom
jag lemnat honom tjänstbetyg, af hvilket
ses, att den sökande under sin långa tjänst
tid adagaligt ett utmärkt hedrande uppförande,
har jag ansett mig förmodligen bör på det varm-
aste förordre sökanden till erhållande
af den nämnda anställningen.

Med mycket höfaktning
Oscar Lindhé.

Rekommendationsbrev från brandchefen Oscar Lindhé 17/4 1883.